

Handläggare
Tua Sandberg
Telefon 08-508 27 190**Till**
Stadsbyggnadsnämnden

Startpromemoria för planläggning av del av Ögat, Råcksta 1:21 m.fl., tre områden i Beckomberga och Eneby. (nya flerbostadshus samt radhus, ca 85 bostäder)

Förslag till beslut

Stadsbyggnadsnämnden beslutar att planarbete påbörjas.

Anette Scheibe Lorentzi

Stadsbyggnadsdirektör

Monika Joelsson

Avdelningschef

Karin Norlander

Enhetschef

SAMMANFATTNING

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra ny bebyggelse för cirka 85 bostäder på tre platser i Beckomberga och Eneby. Enligt översiktsplanen har områdena vissa möjligheter till stadsutveckling med nya bostäder, arbetsplatser och service.

På båda sidor om korsningen Spångavägen/Styresman Sanders väg föreslås totalt tre nya flerbostadshus med mindre lokaler och service i bottenvåningen samt en mindre platsbildning. I Eneby föreslås ca 15 bostäder i radhus längs Spångavägen. Alla planområden är idag obebyggda.

Den nya bebyggelsen kan bidra med både bostäder, ett mindre antal lokaler samt en platsbildning och kan därmed förstärka viktiga samband och kopplingar mellan stadsdelarna. Utmaningarna bedöms huvudsakligen bestå av hanteringen av områdenas natur- och kulturvärden samt skyfall. Kulturvärdena berör främst planområdena vid Eneby, som är ett grönklassat småstugeområde. Invid planområdena finns även naturvärden som bör analyseras och vid behov säkras i detaljplanen. Områdets dagvatten och skyfall bedöms likaså viktiga att tidigt analysera och säkra.

Samtliga planområden ligger på stadens mark. Exploateringsnämnden förväntas fatta beslut om markanvisning till Svenska Hem i Bromma AB, för område 1 och 2 den 16 december 2021. Markanvisning för område 3 kommer att ske i början av 2022. Markanvisningarna är en förutsättning för att planarbetet påbörjas.

Stadsbyggnadskontoret föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar att planarbete påbörjas.

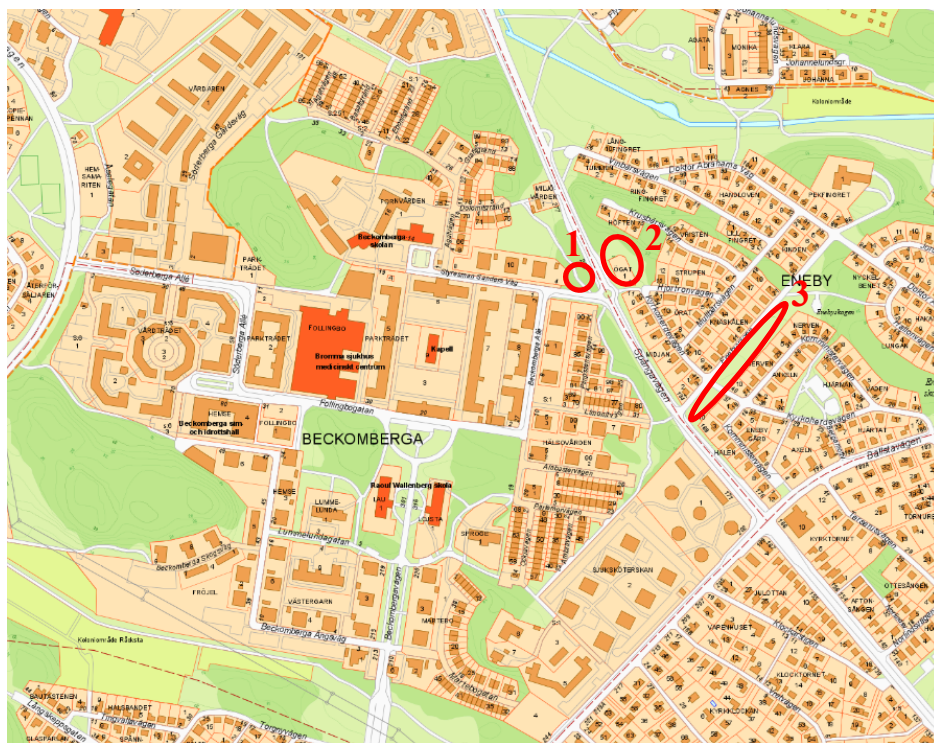
UTLÅTANDE

Syfte

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra en förtätning med nya bostadshus i Beckomberga och Eneby och att tillskapa en mer sammanhängande bebyggelse vid denna del av Spångavägen. Detaljplanen syftar även till att överbrygga vägens barriäreffekt mellan Beckomberga och Eneby, skapa ökad orienterbarhet samt tydligare gångkopplingar.

Bakgrund

Plandata



Stadsdelarna Beckomberga och Eneby skiljs åt av Spångavägen, som i gällande översiktsplan är en utpekad stadsgata. Aktuella planområden markerade med rött.

Gällande detaljplaner

Område 1 vid korsningen Styresman Sanders väg/Spångavägen berörs av dp P2004-00990 från 2006 med den föreslagna användningen park.

Område 2 vid kvarteret Ögat berörs av stadsplan 0180-2146A från 1939, som medger bostäder i två våningar. Tomten är idag obebyggd.

Område 3 vid Enebyvägen berörs av stadsplan 0180-2146A med den föreslagna användningen park samt markering för ett ledningsstråk.

Pågående detaljplaner i området

I planområdenas direkta närhet finns inga pågående planarbeten,

Markägoförhållanden

All mark inom föreslagna planområden ägs av Stockholms stad.

Övergripande beslut och styrande dokument

Översiktsplan

Området avgränsas av Räckstavägen, Spångavägen och Bällstavägen, vilka alla är utpekade urbana stråk i stadens översiktsplan. Även stadens cykelpendlingsstråk går längs dessa vägar. Beckomberga bedöms ha vissa möjligheter till stadsutveckling och komplettering med nya bostäder, arbetsplatser och service. Området vid kraftledningsgatan pekas särskilt ut som ett område som kan kompletteras.

I översiktsplanen utpekas Spångavägen som ett område som kan omvandlas med bebyggelse längs vissa delar av vägen samt överbrygga barriäreffekter. Även delar av Bällstavägen kan omvandlas på längre sikt. I korsningspunkter vid stadsgator finns potential att stärka och komplettera befintliga verksamheter och serviceställen för att utveckla mindre lokala centrum.

Stockholms byggnadsordning

Beckomberga utgör en tät stadsenklav enligt Stockholms byggnadsordning och är ett äldre, numera omvandlat sjukhusområde. Eneby definieras som ett småskaligt småstugeområde med villor i 1-2 våningar.

Enligt byggnadsordningen föreslås båda områdena utvecklas utifrån tidigare planmönster, där byggnaderna utformas med en samtida tolkning av platsens förutsättningar och närliggande bebyggelse med en sammanhållen idé. Strukturen föreslås kompletteras med verksamhetslokaler i strategiska lägen vid centrala stråk och offentliga rum. Torg och parker bör tas tillvara och utvecklas för att möta behovet av rekreation och mötesplatser.

För småstugeområden understryker byggnadsordningen vikten av att strukturen utgår från tydligt avläsbara grupper med en konsekvent placering av byggnaderna i förhållande till gatan, där den gröna karaktären tas tillvara och hårdgjorda ytor undviks. För volymhanteringen utgör de ursprungliga husens volymer, proportioner, takformer, fasadmaterial, detaljer och färgsättning m.m. tydliga utgångspunkter för gestaltningen.

Varsam ändring av småhus- och villaområden

Strategin för varsam utveckling av småhus- och villaområden ger vägledning kring områdenas förtätningsmöjligheter utifrån översiktsplanen och byggnadsordningen. Kunskap om stadens stadsbyggnadskaraktärer, stadslandskapet och kulturmiljön ska vara utgångspunkt vid all förändring och ny bebyggelse ska utföras omsorgsfullt. För småstugeområden som Eneby innebär detta bl.a. att de aspekter som påverkar förtätningen mycket, som byggnaders placering i förhållande till gaturummet, områdets gröna karaktär, byggnadsvolymnernas orientering, takens form och fasadernas material och färgsättning bör studeras särskilt noga vid förtätningar.

Markanvisning

Exploateringsnämnden förväntas fatta beslut om markanvisning till Svenska Hem i Bromma AB, för område 1 och 2 den 16 december 2021. Markanvisning för område 3 kommer att ske i början av 2022. Markanvisningarna är en förutsättning för att planarbetet ska påbörjas.

Nuvarande förhållanden

Stadsbild



Beckombergas fyra huvudsakliga bebyggelsekaraktärer består av den ursprungliga sjukhusmiljön (1), personalbostäderna (2), Söderberga park och Söderberga allé (3) samt ett flertal punkthus från 2000-talet (4).

Bebyggelsekaraktären i Beckomberga (se bild ovan) utgår från en symmetrisk planstruktur med sjukhusmiljön i centrum, bestående av rödputsade, klassicerande tegelbyggnader i ca fyra våningar från 1920 – och 1930-talen. Denna del av Beckomberga har höga kulturhistoriska värden med karaktäristiska institutionsbyggnader och en tydlig stadsbild. Under 1950- och 1960- talen byggdes personalbostäder i flera nya cylinder- och kubformade hus i fyra våningar i puts och gult tegel invid Bällstavägen.

Under 1980-talet lades Beckomberga sjukhus ned och den f.d. sjukhusmiljön omvandlades till ett renodlat bostadsområde. Under slutet av 1980-talet byggdes Söderberga park i områdets västra del, bestående av ljusputsade flerbostadshus samt tegelhus i ca fyra-fem våningar. I början av 2000-talet byggdes flera nya punkthus i fem till sju våningar med ljus slätputs strax norr om koloniområdet/ parkstråket vid kraftledningsgatan.

Eneby är ett småstugeområde från 1940-talet med mindre trähus, huvudsakligen i en våning, konsekvent placerade med gaveln respektive långsidan mot gatan. De ursprungliga enkla volymerna har i de flesta fall byggts till med nya tillbyggnader. Inne i kvarteren finns större sammanhängande gröna kvartersytor. Eneby är kringskuret av trafikerade vägar som Spångavägen och Bällstavägen. Området saknar idag lokalcentrum med lokaler samt service, liksom större parker med utvecklade lekplatser, utegym mm.

Kulturmiljö

I Beckomberga och dess närområde finns flera större bebyggelseområden med höga kulturhistoriska värden. Centralt i Beckomberga ligger den grönklassade 1920-tals klassicistiska sjukhusmiljön. Övriga delar i Beckomberga är ännu ej klassificerade, men kan ändå ha kulturhistoriska och stadsbildsmässiga värden.

Småstugeområdet Eneby är grönklassat, vilket innebär att det har ett högt kulturhistorisk värde med betydelse för stadsbilden. Eneby utgör en del av ett större sammanhängande villaområde som ansluter till Bromma Kyrka och Norra Ängbys småstugebebyggelse.

I Eneby och Beckomberga finns även flera fornminnesområden.

Trafik och kollektivtrafik

Kollektivtrafiken i Beckomberga och Eneby är idag relativt svagt utvecklad. Närmaste tunnelbanestation Råcksta finns på cirka 1,5 km avstånd via gångvägar från centrum vid Beckomberga sjukhus. Denna koppling har stor förbättringspotential avseende både

orienterbarhet, genhet och trygghet. I övrigt betjänas området av flera busslinjer.

Ett förslag på en förändrad stombusslinje är framtagen som skulle trafikera från Solna centrum till Johannelund via Beckomberga. Den föreslagna bussdragningen skulle ha stor positiv betydelse för tillgängligheten i Beckombergas inre delar. Även längs Bällstavägen går det busslinjer österut mot Solna och Sundbyberg samt västerut/söderut mot Blackeberg och Alvik.

Miljö

Beckombergas västra barrskogsområde är ett ekologiskt särskilt värdefullt (ESBO) område med en livsmiljö för skyddsvärda arter. Även Eneby flankeras av samma ESBO-område. Här finns ett generellt behov av vissa förstärkningsåtgärder för såväl barrskogs- som ädellövarter och groddjur. Även vid Enebyvägen finns värdefulla biotoper, bl.a. en mistel samt enstaka träd. Området ingår även i Östra Mälarens vattenskyddsområde.

Sociala frågor

Beckomberga och Eneby är relativt välmående stadsdelar i Bromma. Trygghetsvandringar har visat viss upplevd otrygghet, främst i vissa delar av Beckomberga, främst längs Spångavägen och mörka/slyiga parkområden. Den faktiska brottsligheten är dock relativt låg och i nivå med staden i övrigt.

Service, kultur, idrott och rekreation

Beckomberga är idag en tät stadsenklav, starkt präglad av bebyggelsens ursprungliga funktion som sjukhusmiljö. Områdets inre kärna är förhållandevis tätbyggd och stadsmässig, men saknar ett tydligt centrum med platsbildning. De flesta byggnader är idag omvandlade till bostadshus, endast några få har funktioner för allmänheten som ett sjukhus, ett gym och en specialinriktad simhall.

Eftersom gatustrukturen är starkt separerad från omgivande stadsdelar, bildar området en enklav omgiven av barriärer i form av grönstråk, större gator samt kraftledningsstråket. Det finns en del rekreationsvärden både inne i Beckomberga och i omgivande grönområden, men dessa har en otydlig relation och koppling till varandra. Många grönstråk, gång- och cykelvägar har dålig orienterbarhet och belysning vilket skapar otrygghet.

Även Eneby har en del grönytor, men saknar större programmerade parker för allmänheten förutom vid kv. Hjärnan, där det finns en fotbollsplan och en mindre lekplats. Norr om Eneby ligger Bällsta Gård där det planeras för ett större friidrottscenter med omgivande fotbollsplaner och spontanidrott, vilket bedöms bli ett viktigt rekreativt och socialt värde för hela området.

Teknisk försörjning

Vid de föreslagna planområdena finns teknisk infrastruktur, bl.a. ledningar. Vid Enebyvägens föreslagna planområde finns en transformatorstation.

Planförslaget

Planen syftar till att pröva bostadsbebyggelse på tre platser i anslutning till Spångavägen samt Enebyvägen. De två norra områdena, se planområde 1 och 2 nedan, bildar ett stadsbildsmässigt sammanhang och entrémotiv, medan planområde nr 3 markerar en förtätning vid Enebys entrégata, Enebyvägen.



Föreslagna planområden 1 och 2 vid korsningen av Beckombergas östra entré vid Styresman Sanders väg och 3 vid Enebyvägen.

1. Punkthus vid Styresman Sanders väg



Vy från entré till Beckomberga vid Spångavägen mot aktuellt område.

Öster om korsningen Styresman Sanders väg/Spångavägen föreslås ett nytt bostadshus som komplettering till befintliga punkthus. Byggnaden föreslås få ett likartat fotavtryck och förgårdsmark som närliggande byggnader. I planstrukturen bör även mark reserveras

för en tillgänglig gångväg från Styresman Sanders väg in mot den bakomliggande parken samt lekparken.

Eftersom byggnaden kommer att få en roll som entrémarkör och fondmotiv för Beckomberga föreslås bebyggelseskalan här bli något högre än närliggande punkthus, ca 7 våningar, eventuellt med en indragen våning. Denna sjuvånings skala återkommer även i de entrébyggnader som byggts vid Beckombergas södra infart, vid Beckombergavägen/ Beckomberga Ängsväg.

Denna fondbyggnad föreslås få ett inbjudande uttryck i bottenvåningen för att förtydliga sin unika position samt stärka siktlinjer och gångstråket mot den bakomliggande parken. Detta kan ske exempelvis med en förhöjd bottenvåning och arkader. Byggnadens huvudentréer placeras mot de närliggande gatorna.

Byggnadens gestaltning bör ta utgångspunkt i och samspela med närliggande punkthus, men föreslås få ett större inslag av trä för att skapa ett sammanhang med både befintlig och planerad bebyggelse i Eneby.

-  Preliminär byggnadszon
-  Väster om Spångavägen: Entrébyggnad/fondmotiv
-  Öster om Spångavägen: Lägre bebyggelse mot villorna, högre mot skogen
-  Träd bevaras
-  Grön gård
-  Siktlinje mellan Hjortronvägen och Styresman Sanders väg bevaras
-  Angöring
-  Entréer
-  Platsbildning med butikslokal vid rondell/buss hållplats
-  G/C-väg leds om för att bibehålla koppling mellan gata och park
-  Byggnaderna ordnas kring den centrala cirkulationsplatsen.
-  G/C-bana mot Hjortronvägen bevaras



Analyskarta över planområdena 1 och 2 invid Beckomberga östra entré.
(Illustration av Andrén Fogelström)

2. Nya bostadshus vid kvarteret Ögat



Kvarteret Ögat med bakomliggande trädfond.

Kvarteret Ögat ligger mittemot det föreslagna punkthuset i Beckomberga. Platsen runt detta idag obebyggda kvarter består av en svagt sluttande gräsyta omgiven av växtlighet i form av träd och buskar. En ny bebyggelse i hörnet mellan Spångavägen och cykelvägen mot Hjortronvägen kan förstärka Spångavägen som lokalt, urbant stråk och förtydliga sambandet mellan Beckomberga och Eneby.

Vid kvarteret Ögat föreslås två lägre lameller i fyra våningar, eventuellt med en indragen våning. Byggnaderna föreslås placeras med förgårdsmark intill Spångavägen samt Hjortronvägen, så att den nyplanterade allén samt befintliga träd sparas. Behov av stråk till befintligt natur- och bostadsområde bör studeras och vid behov fastställas.

Båda byggnadernas volymer bör brytas ned både horisontellt och vertikalt, exempelvis med indragna takvåningar samt entré- och balkongpartier, så att bebyggelseskalan samspelar med närliggande villabebyggelse. Gestaltningen föreslås huvudsakligen utgå från träfasader för att tydligt relatera till de närliggande trävillorna.

Strukturen bildar en naturlig utgångspunkt för ett gemensamt entrérum med lokaler för både Beckomberga och Eneby, vilket även kräver omsorg om korsningsområdets gestaltning. En ny platsbildning med aktiva bottenvåningar och lokaler vid hållplatsen kan även bidra till ökad trygghet längs Spångavägen. Platsens viktiga naturvärden i trädallén och skogsdungen bör studeras och skyddas.

På båda sidor om Spångavägen bör den nya bebyggelsens skala, volymhantering och gestaltning studeras så att den bildar en tydlig helhet och samspelar med närliggande bebyggelse. Parkeringstal bör utredas tidigt och följa riktlinjerna för stadens gröna p-tal. Eftersom markparkerings ska undvikas, kan det på denna plats innebära gemensamma, underliggande parkeringslösningar.

3. Enebyvägen



Vy från Spångavägen/Enebyvägen. Spångavägens bullerplank syns på båda sidor om Enebyvägens infart. Planområdet syns till höger.

Enebyvägen, som utgör huvudentrén till småstugeområdet Eneby från Spångavägen, föreslås få en något högre bebyggelse i form av cirka 15 radhus, för att markera områdets huvudgata. Den föreslagna bebyggelseytan avgränsas av Spångavägen i söder och Bromma flygfälts flygbullerkurva i norr.

Planområdet består av en långsmal, ca 26 m bred, obebyggd gräsyta som i nordost avgränsas av växtlighet i form av buskar och träd vid områdets gröna stråk Enebyskogen, vilken avses bevaras. Enstaka träd med höga naturvärden, bl.a. en mistel föreslås bevaras och vid behov skyddas. Det finns även en transformatorstation i början av gatan, som avses bevaras.

Planförslagets konsekvenser

En växande stad

Bostadsförsörjning

Ett planarbete i detta läge kan bidra till en växande stad genom att erbjuda nya bostäder med lokaler och service samt även vissa arbetsplatser med god tillgänglighet för den närliggande bebyggelsen i Beckomberga och Eneby.

Kulturmiljö i en växande stad

En förtätning i dessa lägen kommer att bli synlig från de båda stadsdelarna samt även påverka stadsbilden och deras kulturhistoriska värden, men bedöms även bidra med de lokala centrumfunktioner som idag saknas i området.

En sammanhängande stad

En socialt sammanhållen stad

Stadsbyggnadsmålet en sammanhängande stad kan stärkas genom att möjliggöra tydligare gångstråk som binder samman de olika

områdenas målpunkter, bl.a. en större lekpark norr om Styresman Sanders väg med de södra delarna av Beckomberga samt i Eneby. Förslaget ska följa framkomlighetsstrategin och främja områdets gång- och cykeltrafik.

Trygghet och jämställdhet

Förslaget bör även bidra till en mer sammanhängande bebyggelse vid Spångavägen och Enebyvägen i det hållplatsnära läget vid Spångavägen samt till skapa fler aktiva lokaler i bottenvåningar för mindre kiosker/caféer och restauranger, vilka skapar tillfällen för människor att mötas i vardagen.

Sammantaget bedöms detta bidra till både ökade möjligheter för rekreation för boende både i Beckomberga och Eneby samt ökad rörlighet längs Spångavägen, vilket bedöms bidra till ökad trygghet och en mer jämställd stadsstruktur i detta kollektivtrafikhärläge.

Barnkonsekvenser

Planarbetet kan medföra tydligare gång- och cykelkopplingar, tryggare utemiljöer och grönkompensation med flera funktioner i befintliga parker, vilket bedöms bli positivt för barn och unga.

Trafik och mobilitet

Planstrukturen föreslås följa stadens riktlinjer med underliggande parkering och fokus på mobiliteten för gående och cyklister.

God offentlig miljö

Arkitektur och gestaltning

Ett planarbete här kan bidra till stadsbyggnadsmålet god offentlig miljö genom att de aktuella platserna kan utformas med tydligare och mer sammanhängande bebyggelse med en bättre orienterbarhet. Det bidrar med en högkvalitativ arkitektur med öppna bottenvåningar samt effektiva parkeringslösningar, vilket kan möjliggöra en attraktivare, tryggare och trafiksäkrare stadsmiljö. Vid kvarteret Ögat föreslås även en platsbildning intill den föreslagna bebyggelsen, som kan fungera som en gemensam mötesplats mellan Beckomberga och Eneby.

Kulturliv, idrott och rekreation

Nya planarbeten i Beckomberga samt Eneby bör studera områdets målpunkter och bidra till att områdets parker, stråk och kopplingar förbättras och blir tryggare.

En klimatsmart och tålig stad

Grön och vattennära stad

Stadsbyggnadsmålet en klimatsmart och tålig stad kan förstärkas genom att säkra viktiga grönsstrukturer, en effektiv skyfalls- samt dagvattenhantering samt hållbara energilösningar anpassade till

framtida klimatförändringar. De olika platserna ska även möjliggöra en effektiv markanvändning. Eftersom de utpekade platserna inte innehåller nya parker och grönytor, bör frågan om grönkompensation utredas så att befintliga parkers innehåll samt rekreativa och ekologiska värden stärks. Frågorna behöver studeras tidigt i planprocessen och värden skyddas vid behov.

Dagvatten och skyfall

Beckomberga utgör ett högriskområde för skyfall med samhällsviktiga funktioner. Även vid Enebyvägen finns ett utpekat skyfallsområde invid det föreslagna planområdet. Vid ny bebyggelse bör dagvattenfrågan och höjdsättningen studeras noggrant, dagvattenproblematiken modelleras och nödvändiga åtgärder inplaneras i strukturen. Föreslagna åtgärder bör planeras så att de även bidrar till områdets rekreativa värden.

Klimat, miljö, hälsa och säkerhet

Planförslaget bedöms inte ge negativa konsekvenser med avseende på miljökvalitetsnormer, översvämningsrisk, buller, luftkvalitet, markföroreningar eller andra riskfrågor. Frågorna ska studeras vidare under planprocessen.

Teknisk försörjning

Planförslagets påverkan på den tekniska försörjningen ska utredas under planprocessen.

Planprocess

Process

Planprocessen föreslås genomföras med standardförfarande. Nästa tillfälle som ärendet ska redovisas för stadsbyggnadsnämnden blir inför ställningstagande efter plansamråd.

Undersökning om betydande miljöpåverkan

Stadsbyggnadskontoret bedömer att detaljplanens genomförande inte kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som avses i 6 kap. miljöbalken att en miljöbedömning behöver göras. Underlag till undersökningen om betydande miljöpåverkan kommer att inhämtas från Stadsmuseet, miljöförvaltningen och Storstockholms brandförsvaret och preciseras under planprocessen.

Tidplan

Start-PM december 2021

Samråd november 2022

Granskning november 2023

Antagande mars 2024

Planavtal

Planavtal tecknas med Svenska Hem AB i Bromma för att täcka kontorets kostnader i samband med upprättande av detaljplanen.

**STADSBYGGNADSKONTORETS SAMMANVÄGDA
STÄLLNINGSTAGANDE**

Stadsbyggnadskontoret ser positivt på en komplettering och utveckling av Beckomberga och Eneby med syftet att skapa fler bostäder samt en mer sammanhängande stadsstruktur med möjligheter till fler lokaler samt en mindre, gemensam platsbildning. Ett utvecklat kundunderlag kan även bidra till att Beckomberga centrum, med en befintlig livsmedelsaffär, sjukhus, gym samt lokaler kan vidareutvecklas till ett tydligare lokalt centrum i enlighet med översiktsplanens intentioner.

De befintliga byggnaderna vid Beckombergas östra entré har en högre skala med flerbostadshus, varför den föreslagna byggnaden i område 1 bedöms möjlig att utveckla så att den både samspelar med omgivande bebyggelse och stärker platsen. Eneby utgörs huvudsakligen av småskalig villabebyggelse med höga kulturhistoriska värden, varför område 2 och 3 kräver en mindre bebyggelseskala som samspelar med det befintliga villaområdet. I båda områdena bör strukturen tydligt anpassas till omgivande gator och rekreationsstråk.

Beckomberga utgör ett högriskområde för skyfall med samhällsviktiga funktioner, vilket kräver särskilt fokus och tidiga utredningar avseende både skyfall och dagvatten. En utökad exploatering kan medföra påverkan på områdets kulturhistoriska samt rekreativa värden. Invid grönstråk behöver även ekologiska värden studeras, så att strukturen tar detta i beaktande.

Parkerings- och angöringsbehovet behöver studeras tidigt så att ytkrävande markparkeringar undviks, liksom påverkan på befintliga ledningar under mark.

Ett planarbete på de utpekade platserna innebär att samtliga fyra stadsbyggnadsmål i området kan förstärkas och att viktiga värden tillskapas i form av nya bostäder, lokaler, service och en mindre platsbildning.

Stadsbyggnadskontoret föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar att planarbete påbörjas.

SLUT